

2 Kórína Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Kórína suwahpeqte ké wega ebeq sehiranú pahsí náriuwara tagowe. Anehe mó tanáhráq Táitásaga Kórína suwahpeq suena Poraba séna Kórína ke éhweh teawuwe. Teawuwana mi tanáhráq Poraga mah pahsí 2 Kórína pahsí sehiranúwe. Wene ehweh sehgiro keyábé Poraga kawerowe aritena wene ehweh íre sehgiro keyábé, Manikánka aiq pútaq íné eqmaq núwátái puaq néne ehweh íráhro teriuwe. Sísa tagaríáh ké tabonah ke nárie sansá sokigi arinieéna anehe sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Maniká awahbehrana omaq intena Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna eqmaq nuwowe. Ite Kórína suwahpeqte kéreq moke Ákáia marákórápéqte Sísa tagaríáh kéreqsabé mah pahsí sehiranuge. Iteruwahrah aní Tímótiga ínéreq ména itensabé, Nirutaboiruge ire.

² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikánka Porareh wahnahnue séhréh arito ehwéhne.

³ Maniká Iteribo áwíq pankerone. We itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá ména itensabé

arutaboiraitena irupipeq umehi tanáhráq eyoyó aitéhre.

⁴ Moke íre kaweq sunúq irupipeq umehi tanáhráq kaweraitena eyoyó aitéhre. Maniká Iteriboga kaweraitena eyoyó aitéhnsábé mó kené sirupipeq umehi tanáhráq itega moq mi ke séhréh ariteq eyoyó aritahráhué.

⁵ Mó kegá Sísa Karáhé áwíoqnonserah ite moq íwíoqnahwana Sísa Karáhéga itene iru anotahtaq ukiq itéhre.

⁶ Sísame ehweh teiúnsábé mó kegá níwíoqnahwe. Mi ehwéh teiúnká séhréh aitéhraq aiq pútare aitéhnká kaweraitéhre. Manikánka íné séhréh aitéhtáq ite moq séhréh aitéhre. Mó kegá íné níwíoqnahnserah ite moq íwíoqnagehe. Mi tanáhráq ite págegeue míageheéna Manikánka séhréh aítankéhe.

⁷ Sega níwíoqnahnserah ite moq íwíoqnahwe. Itega aiq tagarionawe Manikánka ite séhréh aitéh púaq wene sánsá kawerue sehgionehéqmóe.

⁸ Néne iyahnabo anímáríno, ínéreq ínéba míaro kereqka Esia marákórápéq míaraunaraq anotah íre kaweq sunúq káráire. Minayabe iragéhboq teiníe. Íre kaweq sunúqká anotah kamáh aiátáinsabé ite pukorahúne íwíáhuraune.

⁹ Mó kegá iubiq iuwanehrawoe íwíáhuraune. Ite-riahriáh íre miraorahuraune. Írakaumo. Íre mi-raorahuraunayabé Manikánka webataq séhréh aítankéhe íwíáhuraune. Manikánka pusa ké iriwe oganúq itahráhinsabé ite moq séhréh aítahráhire íwíáhuraune.

¹⁰ Ite pukorahúne íwíáhuraunaraq séhréh aitena kaweraitáráire. Mókakeakáq séhréh aitena kaw-

eraitankéhe. Íre kaweq sunúq sínaraq wega wahnahnue séhréh aitanawire íwíáhúne.

¹¹ Itensabé púreraitáhro. Itensabé púreraitéhrataq mókakeakáq wega wahnahnue séhréh aitankéhe. Miraínayabé áhnte kegá mina tagéra wensabé kaweróne atera iwíáh íwíáh ataneherawoe.

Sísawe kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne i ehwéhne.

¹² Iteba míaraunaraq kaweqtaq méq Manikáne sansá tábúsoqme sehgiráúne. Ahtebia ánínká íwáhnorinserah íre miraia peh Manikánka séhréh aitena iwíáh aitáráiraq íwáhnoruraune. Itene irupipeqté íwíáhgá kawerúne íwíáhúnayabé iwíáh íwíáhúne.

¹³ Itega sáhnsahwe irahráho ehwéh sehiranue teiúge. Mó naneq tahnsá éhwéh íre sehiranue teiúge.

¹⁴ Itega sehiranú ehweh peh ákáhtaq íráhwe. Íné nuwahbehme ínégá sehiranu ehwéh áwahewé iragéhe. Itene Wahnah Sísaga tuinagake itega ínénsabe iwíáh íwíáh aintageheéna sehiranu ehwéh áwahewé írátíáhnsábé nuwahbehre. Íréhrataq wega tuinagake ínégá itensabé iwíáh íwíáh aitónserah itega ínénsabe moq iwíáh íwíáh aintagéhe.

¹⁵ Itega néne sánsá ireq iwíáh íwíáhónehqémóe éna téhwe iteba téhtaréráq ite koragéna séhréh aitanauge íwíáhurauge.

¹⁶ Mira íwíáhuraume Másérónía marákórápéq pokonaraq ite kéraganie íwíáhéna mibeqté kouwekonaraq ite mó séraganie íwíáhurauge. Mi tanáhráq Súría marákórápéq pokinie onaraq itega

íné séhréh ainteq eqmaq nuwagéhe íwíáhurauge. Minayabe téhtaréráq ite koraganie íwíáhurauge.

17 Mira íwíáhuraunsabé, Aneqsabé mó iwíáhé iteba íre surono ewo? Íné mó iwíáh mó iwíáhóna anípo ewo? Ínéga kowe aruq ahqáho aruróna anípo ewo? Írakaumo.

18 Maniká aiq pútari anínirana ínégá moq kowe aruq ahqáho aruq íre u aní múge.

19 Tímótireq Sáírareq ínereqka Manikáne ahninkáwá Sísá Karáhé éhweh tei teinuraune. Tei teinurauna anímé kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne. Wegá peh morá kowe ehwéh írari aníne.

20 Manikáne omasa éhwéhmé Sísá Karáhéga moke kowe éna sehگیر. Minayabe aiq míre éq Maniká wenáwíq pankereq wensabé iwíáh íwíáh atone.

21 Maniká Iteriboga séhréh aitéhncá itereq ínereqka Sísá Karáhé tagéq wene sánsá sehگیرeheqgmúne.

22 Maniká Iteriboga ite aiq omaq itena néne arambehri miraoro aitowe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitankeheéna iteba eqmataire. Wegá Wenawa ebeq eqmaréh púana anehe áhnte kaweq naneq náí náininkehe.

Poraga Kórína suwahpeq íre apubúue pokú ehwehne.

23 Ite kamah aiénehoéna Kórína suwahpeq iteba íre surauge. Manikánka tagaríhtáq aiq pútariahnsanuge.

24 Itega aiq pútare atah náneq ambubu atíáh púana peh morá néne ehweh sehگیرó éna íre pagu pagunuge. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre.

2

¹ Itene irupipeq mónkakák umeh agínehoéna iteba íre koraganie íwíáhuraage.

² Ínéga kamah aiénaraq itene iru págegeirataq insega niru ukiq intankéhbo? Iteitega niru ukiq intahráhowe.

³ Nirupipeq umeh aníyéhoéna iteba íre koragia peh páhsi sehiranue menah eqmatauge. Nirupipeq eyoyóinaraq itene irupipeq moq eyoyó aitahráhuge.

⁴ Ebeqte páhsí sehiranurataq nirupipeq iwíáh kikiréna nirupipeq umeh agurairana ibiséna sehiranuraage. Itene irupipeq umeh aginkeheéna mi pahsí íre sehiranuraage. Írakaumo. Peh itensabé anotahtaq arutaboiraítéhre íwíáhigeheéna sehiranuraage.

Ahbabáq aniné ahbabáqsabe mó íre iwíáhoró i ehwéhne.

⁵ Ite miáhrabeqte ahbabárurai anínká íre ínébataq néne nirupipeq umeh aníátáire. Itene irupipeq moq umeh aiátáire.

⁶ Itebaté áhnte kegá kamah awátóme aiq awehraq káráire.

⁷ Wene ahbabáq sansa aiq sutainsabé amahnága wene ahbabáqsabe íre iwíáhoró. Wene arupipeq mó umeh agínaga Sísane sánsá suehnehboq wene arupipeq eyoyóinkeheéq séhréh atáthro.

⁸ Mónkakák teiúmé mi anínká iwíáhéna, Ínénsabe irutaboirowe íwíáhinkeheéq séhréh atáthro.

⁹ Itega néne ehweh aiq moke sehgiowámo taganieéna menah mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹⁰ Ahbabáq ani kawerateq wene ahbabáqsabe íre iwíáhirataq íné moq wene ahbabáqsabe íre iwíáhinie. Wehukene ahbabáqsabe íre iwíáhonaraq ite séhréh aitanieéna Sísa Karáhé tagehta q mirauge.

¹¹ Owainawamariné wahnah wenáwíq Séténie. Wene sánsá tagaríó púana ite saiqnarienehoéq ahbabáq ani séhréh ateq wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhonehe.

Poraga Táitása tagéyabe awahbó ehwehne.

¹² Sísa Karáhé éhweh teri terininieéna Tóása suwahpeq surautaq itene Wahnahne arambehri mirainkeheéna wega kowe aintena séhréh aintáráire.

¹³ Néne iyahnabo aní wenáwíq Táitása mitaq íre míaraire. Minayabe niwa íre ukítáinsabé mibeqté ké iroso aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokuraage.

Manikánka págege aitéhraq págege naneq kiotaikúne i ehwéhne.

¹⁴ Manikánka ahriahri págegeue séhréh aitéhkná ite págege naneq kiotaikúne. Sóiriqka kaweq kunkúni naneq abae arúéhnserah Manikánka séhréh aitéhkná Sísa Karáhé éhweh mah kehiná kehiná suwahpeq abae agire. Itega teri terinúnara íráhwana abae agire. Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

¹⁵ Ínéga Sísa Karáhéne arambehri miraunsabé Maniká Iteriboga ínénsabe, Kaweq kunkúni naneq tahnsá aní móne aitéhne. Kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereqka kunkúni naneq monseráhnue aiki aikionserah kaweraritéhra

kereq iraipéq pokoneherao kereq siahrega néne ehweh íráhwe.

¹⁶ Iraipéq pokoneherao kegá néne ehweh irera, Pukorahi ehwéhne íwíáhowara kawerarítéhra kegá néne ehweh irera, Oga míahrahi ehwéhne íwíáhowe. Mi arámbéhríyábé iteriahriáh tábúsoqme íre miraorahane.

¹⁷ Peh móne meaneheéra arambehrionserah mó kegá moq móne meaneheéra Manikáne ehweh teri terinowe. Ínéga moq mina tahnsanugo? Írakaumo. Manikánka íné eqmaq núwátái puana íné Sísá Karáhéne arambehriu anínéna tábúsoqme íwíáhéna we éhweh tei teinuge.

3

Poraga, Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahte-bahrahowe ú ehwehne.

¹ Néníwíq mónkakáq pankerogo? Arambehri aníné wahnahnka wene arambehriyabé páhsi sehiranue áwírana mewe nogíre. Itereq ínéreqka mi sansá miraonehknono? Írakaumo.

² Itewe néne arambehri páhsí tahnsa míáhwe. Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahboeqme ahtebahrahowe.

³ Néne arambehri páhsí Sísá Karáhéga itene irupipeq sehuranuraire. Mó kegá mi páhsí anereuwo éra néne sánsá tagéra mi páhsí sáhsahoráhowe. Sísaga mi páhsí pépahqtaq íre sehuranire. Manikánka oga mía míaéna Wenawa iteba eqmatairana wega itene irupipeq páhsi tahnsá sehira aruqarurire.

Manikánka áhnte séhréh aintéh éhwéhne.

4 Íné iwiáhume Manikánka íné omaq intena séhréh ainta aintainsabé Sísá Karáhéne arambehri miraorahuge.

5 Ínériahriáh Sísane arambehri íre miraorahuge. Peh morá Manikánka séhréh aitéhniká miraorahuge.

6 Wega ínénsabe o sansanúno éna séhréh aitéhniká miraorahuge. Naho sánsá sehgióro ú sehirá kéhrana o sansamé Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Sehgióro ú sehiránká mirainka pukorahúna sansánirana Manikáne Awanka mirainka oganúq itahráhi sansánire.

Sirupipeqté síurá akariuríéh náneqsabé éhwéhne.

7 Iwiáhue tagahro. Miraoro ú ehweh ebah kanéhráq sehiranútaq Manikáne téhreh naneq Mósísine auranabiahtapeq ábóraragúwe. Anotahtaq téhrehnsabé Ísara kegá Mósísine auranabiahtapeq íre ebitiahrahuwe. Mi tehrehnka parabagina útaqkakáq íre ebitiahrahuwe.

8 Miraoro ú sehiránká pukorahúna sánsá áhwárótaq anotah tehrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsá anotah kawéq sánsánéna miraoro ú sehirá sánsá anotahtaq kiotaikire.

9 Miraoro ú sehirá sánsámé ehweh aitahráhi sansánirana anotahtaq téhrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéhmé kaweqtaq míahrahúna sansánéna ehweh aitahráhi sánsá kiotaikire.

10 Aiq kiotaiki puaq naho téhró naneq amahnága íre téhrehre.

11 Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsánká peh kagai puana naho parabagurai sánsá aiq kiotaikire.

¹² Manikáne Awanka séhréh aita aitai puaq itega íre áhreeq peh págegeue Sísa éhweh teri terinorahúne.

¹³ Mósísiga miraúnserah itega íre miraoneheqmúne. Mósísine auranabiah tapeq téhró naneq parabagina únsabe mó kegá tagehoéna wene auranabiah tapeq ambantataté akariuriowe.

¹⁴ Ísara kegá miraoro ú sehirá sáhnshahera sirupipeqté síúra akarié naneq konsabe sega íre ahtebahrahuwe. Amahnágaákáq sega íre ahtebahrahowe. Wehukega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéhranka sene sirupipeqté síúra akariuríéh náneq meruankéhe.

¹⁵ Iborankákáq sega Mósísiga miraoro ú sehirá sáhnsáhótáq sirupipeqté síúra akariuríéh náneq kéhnsábé sega íre ahtebahrahowe.

¹⁶ Maniká itene Wahnahnsabé áhrabirana sene siura akariuríéh náneq meruankéhe.

¹⁷ Itene Wahnah Manikáne Awa míéhtáq sabirúéh náneqka ite mó íre saiqnariahrahire.

¹⁸ Itene iuranabiah íre akariuríéhre. Téhrehnka timanotaq sokaesúsúéhrara wehukega tagahnserah Manikánka séhréh aitena kaweraitowara mó kegá ite tagéra Manikáne sansá tagahrahowe. Itene Wahnah Manikáne Awa ména we tahnsá míageheéna séhréh aitena kaweraita aitaire.

4

Owainawanka wehuke sunkíkírabeq saiqnaríéhre i ehwéhne.

1 Manikánka ínénsabe arutaboiraientena mah arámbéhrí miraúno aintaráinsabé íre túbáh agia aiq mirainauge íwíáhuge.

2 Kopí péqté niyehiteh sansánkákákq péhepehe sansánkákákq aiq suena íre mó ehwéh peh Manikáne aiq pútaq ehwéh íwáhnoruge. Peh moke tábúsoqme íwáhnoréna Manikánka tagariéhtáq ómi kegá, Íné kaweq sansá mirauge tagageheéna kaweqtaq ména Manikáne ehweh teri terinuge.

3 Mi kawéq éhwéhnsabé, Íre irahráhuéne irare kewé peh iraipéq pokoneherao ke wóe.

4 Owainawame, mah marákóipéqté péhepehe wahnáhnká sunkíkírabeq se saiqnaríéh púara kaweraritahráhi ehwéhnsabé íre aiq pútare atahráhowe. Kaweq ehwéhnká téhrehnka tahnsanéna sirupipeq téhragínehoéna owainawanka mi ke sunkíkírabeq saiqnaríéhre. Sísa Karáhéwé téhreh anínéna Maniká tahnsa mía míaire.

5 Írátíáhro. Íné éhweh íre tei teinuge. Sísa Karáhé webataq kaweq Wahnáh aní míéhmana tei teinuge. Sísa ne sánsá sehgiána itene arambehriu aní tahnsa míóge.

6 Manikánka téh mahraréna, Sunkíkírabeq téhráhnno úwe. Téhráhnno únsarah menah itene irupipeq téhraitaráinsabé itega Sísa Karáhé éhweh aiq pútare ateq, Manikánsabe anotah aní móne atóne.

Poraga, Ite eqmaro ke Manikáne arambehri miraéq mi arámbéhríráte pukorahúne ú ehwehne.

7 Itene inokame peh antehya tahnsanirana Manikánka wene kaweq naneq mi antéhyápípeq máréhre. Ite íre págege anímárí miónana peh morá

Maniká webataq págege aní míéhre. Ite tagah kegá mina iwíáhigehéna Manikánka wene kaweq Awá itene irupipeq eqmaréhre.

⁸ Moke mó ke suwahpeq mó ke suwahperue íwíoqnah kegá ahbabáq aitáhwaq anetaníbo íwíáh íre úne. Árahiramo íwíáh íre iwíáhia itene arambehri suanehe íwíáh íre úne.

⁹ Íwíoqnahtaq Manikánka ite íre íúwéhre. Mó kegá iubówaq marakóipeq márunsurahéq irigue nogune.

¹⁰ Sísaga ite kaweraitanieéna putiowe. Mina únserah itega mó ke séhréh aritaneheéq pukorahúne. Mó ke séhréh aritahnara ite tagah kegá iwíáhéra, Mi sansá Sísane oga míéh sánsáne ewe.

¹¹ Itene oga míona tanáhráq Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá ite iubiq iuwahráhowe. Itega Sísane oga míéh sánsá tagageheéq wene arambehri sehgiune.

¹² Ite Sísá tagarawéq oga mía míaiageheéq pukorahúne.

¹³ Manikáne ehwehnka mahraréna, Íné aiq pútare ató púana iraruge ire. *(Buk Song 116.10)*

Mi ehwéhnká irarinserah itega moq aiq pútare atona puaq Sísá éhweh irarúne.

¹⁴ Ite tagarionawe Manikánka itene Wahnah Sísá iriwe oganúq ato púana ite moq iriwe oganúq itena meiqmena Sísaba moráráq móitankéhe.

¹⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atageheéq we éhweh tei teinúnara mó kegá íwíoqnéra ahbabáq aitáhwe. Manikánka séhréh aitahnaga áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare ataneherawoe. Segá miraéra Manikánsabe kaweróne éra wensabé iwíáh íwíáh ataneherawoe.

Manikánka náina naneqsabé irutaboirúne i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe Sísane sánsá íre sueq peh sehgi-one-heqmúne. Itene inonka ore orení úkonanawe Manikánka séhréh aita aitai puag itene irupipeq peh o animarí tahnsa ahriahri mía míaúne.

¹⁷ Mó kegá íwíoqnéra ahbabáq aitáhnsábé peh wahto tanahráq kéhrana mókake kagai apéq náinaq kaweq matábúrápéq ahriahri míanehe. Amahnága íre kaweq sunúqmé peh wahto tanahráq kéh púana meáhna naneqka mi sunúq anotahta q kiotaikinae.

¹⁸ Amahnága ábóra q kéh náneqmarínsábé íre irutaboiria peh Maniká míéhraq kopípéq kagai naneqsabé irutaboirúne. Amahnága ábóra q kéh náneq mókake parabaginae. Maniká Iteribo míéhraqte náneqme amahnága kopípéq kéh náneqme peh ahriahri kagaína puag minayabe irutaboirúne. Minayabe amahnága íre kaweq sunúq kéhnsábé anetaníbo íwíáhéq peh Sísane sánsá kawerue sehgi-one-heqmúne íwíáhúne.

5

Kagai inónká awaq meyabe iuwahbeh ehwéhne.

¹ Mah marákóipéq míona tanáhráq itene inonkame wéhuwehu nah tahnsane. Mi nah sokogína q íópeq kíónara q Manikánka kaweraitéh náh awaq mianéhe. Mi nah wehukega íre pera peh ahriahri kagai inónká awaq mianéhe. Minayabe tagarione.

² Íópeqté náhnsábé anotahta q irutaboirúna puag iwehinsah aruqarurúne.

³ Mi nah awaq míáhnara q kawerue kagai nahnsábé íre tabonahoneheqmúne.

⁴ Itega mah wehuwéhú náhtápéq mía míaúnaraq irupipeq umehinka kamah aíraq iwehinsah aruqarurúne. Itene inonka amahnága sueyabe íre iuwahbehre. Írakaumo. O korósí sukionanserah o inonká oga mérapeq awaq meyabe iuwahbehre. Mókake kagaína inónkánká amahnága kéh inónká kiotaiki puaq minayabe irutaboírúne.

⁵ Oga mérapeq awaq miageheéna Manikánka kaweritáráire. Manikánka menah Wenawa aiq eqmaq áúwátáinsabé mókake wega moke mó kaweq naneqmarí náinkéhe tagarione.

Manikánka ite sainsuena awehraq apéq náinkéhe i ehwéhne.

⁶ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonkame iteyuwane nah tahnsáne. Ite tagarionawe iteyuwanka inonkapipéq míéhraq amahnága íopeqté itene Wahnahne nahtapeq íre míone. Írakaumo.

⁷ Itene iuranka íre tagéq peh itene irupipeq aiq pútare ateq mira íwíáhúne.

⁸ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonka sueyabe iuwahbehraq itene o nahtápéq itene Wahnah míéhrameq méyabe iuwahbehre.

⁹ Mah marákóipéq míona tanáhráqkákáq itene Wahnahba míáhnarabeqkákáq we awahbeh iwíáh sehgieyabe iuwahbehre.

¹⁰ Mókake ite ómi Sísá Karáhéga ehweh aitanarabeq iriwe míahnana itega marakóipeq miraúna arámbéhri iwíáhue tagankehe. Wega itene ahbabáqkakaq itene kaweq arámbéhriákáq íwíáhue

tagéna sainsuena awehraq apéq náinkéhe. Mi-nayabe we awahbeh iwíáh sehgioneheqmúne iwíáhúne.

Wensabé aiq pútare atáhro éna pagu pagunú ehwehne.

¹¹ Itene anotah Wahnáhsábé áhtenu puana mó keyábé, Wensabé aiq pútare atáhro éna pagu pagunuge. Manikánka néne nirupipeq tagaríehre. Ínénsabe, Aiq tábúsoqme iwíáhi aníne aintáhsábé nuwahbehre.

¹² Ínéga ite íre ehnenuge. Itega ínénsabe, Tábúsoqme iwíáhi aní míehre aintageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Peh itega néne sansansábé iwíáh iwíáhigeheéna teiúge. Íre mó kené sirupipeqté iwíáhyábé peh seyene ábóraq kéh náneqsabé sirutaboiro keyábé ehweh ayahqme terigeheéna teiúge.

¹³ Mó kegá íné uwoyansa aníne aitáhwana ínéga, Anetaníbo. Peh Manikáne arambehri mirainauge iwíáhuge. Íné peh tábúsoqme iwíáhu anínéna ite séhréh aita aitaugé.

¹⁴ Sísá Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhnká ite Wahnah aitéhraq wene sánsá sehgiune. Ite tagarionawe peh morá ánínká mah kehiná kéhínánsábé pukú púaq ite moke pusa ké tahnsa míone.

¹⁵ Sísaga ómi itensabé putionsabe itene oga mé tanahráq peh iteite iuwahbeh iwíáh seh-gionéhnkono? Írakaumo. We moke itensabé pukú púaq amahnága peh we awahbeh iwíáh sehgi-oneheqmúne. We putiowana iriwe oganúq atowe.

Manikánka insahwé aitena insahwé arite arámbéhrí íátái ehwéhne.

¹⁶ Menah wehukega iwíáhuronserah itega mó kené sánsá iwíáhue agehgamatáúne. Sísá Karáhéne sansá moq menah mira iwíáhue agehgamatáúne. Amahnága itega agehgamare sansa aiq sutauna puaq mókake mó íre miraoneheqmúne.

¹⁷ Írátíáhro. Sísá Karáhé aiq pútaq tagaríéh ánímé o ani úkire. Wene naho sánsá aiq parabagurairana wega peh o sansanire.

¹⁸ Minawé Manikánka aiq moke mirauraire. Itega wene naruo míaraunara Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka insahwé aitena mó ke insahwé arite arámbéhrí íátáire.

¹⁹ Itega mahraréq, Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka mah kehíná kéhíná insahwé aitahráhire. Wega ite insahwé aitéh kéné ahbabáq íre ahrreraq matawéna mó ke insahwé arite ehwéh koreríéro aítaráire teiune.

²⁰ Itewe Sísá Karáhéne ehweh mibeq mahbeq aritona anímáí méq itensabé, Manikánka ite insahwé aitankeheéq Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáhro tei teinúne. Manikánka teríéro aítaráinsabé itensabé, Sísansabé aiq pútare atáhro pagu pagunue tei teinúne.

²¹ Sísá íre ahbabáq ani míotaq itene ahbabáqsabe pukinkeheéna Manikánka itene ahbabáqmáí awuwe. Minayabe itega Sísareq mía míaonaraq Maniká Iteriboga kaweqtaq mía míainserahne mía míaorahúne.

6

Túbáh agiyehboq Manikáne ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

1 Manikánka séhréh aintéhana wene arambehri miraéna itensabé, Manikánka itensabé arutaboiritena séhréh aitéh púaq wene ehweh sehgieyabe túbáh agiyehboq peh kawerue íráhro tei teinuge.

2 Minayabe Manikánka mahraréna, Ínéga omaq atáráu tanáhráq arene ehweh írátáuge. Kaweratáráu tanáhráq séhréh atáráuge ire. *(Aisaia 49.8)*

Teiníboq írátíáhro. Amahnága awehraq tanáhrárirana iboramé Manikánka kaweraite tanáhráre.

Poraga Sípane arambehri miraúnsabe íre mareq-mareq áhne i ehwéhne.

3 Mó kegá néne arambehri tagéra, Aneqpopoq íre kawerire iyehoéna moke áhwára áhwára sansá suena peh kaweq sansánuge.

4 Mó kegá ínénsabe, Manikáne kaweq arámbéhríóna aní móne igeheéna wene arambehri moke miraéna peh kaweq sansánuge. Néne nirupipeq moke umehi naneq si tanáhráqmé íné íre kaweraintahráhi tanáhráqmé Manikáne arambehri suaníe íwíáh íre urauge. Peh kawerue sehgiúge.

5 Kawerue sehgiúnsábé mó kegá nubiq marera karábúsiipéq móintera momiwíorabeq ehweh aintárówana ínéga anotah arámbéhríéna íre kawerue sugéna táhutahuq írakaunurainsabé nirupibiuraire.

6 Manikáne arambehri kawerue sehginieéna íné peh kaweqtaq ména tábúsoqme iwíáhéna pehwehrue ména mó keyábé kaweq sansá aritena

mó keyábé aiq pútaq nirutaboiruge. Manikáne Awanka séhréh aintéhnká mina tahnsanuge.

⁷ Aiq pútaq ehwéh tei teinugana Manikánka págege aintéh púana kaweq arámbéhrúge. Itene igaqnaréhga sene iqtate ebehunserah owainawansabé ahqáho atena kasuq kasuruge. Kaweqtaq mía míaéna kaqsuq kaqsuruge.

⁸ Mó kegá ínénsabe iwíáh íwíáh aintáhwara mó kegá níéhruru aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Kaweq sansánóne aintáhwara mó kegá ínénsabe, Abehq sánsánóne aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Péhenóna aní móne aintáhwana ínéga peh ahriahri Manikáne ehweh sehgiúge.

⁹ Mah marákóipéqté sánsá mirao kegá íné íre tagariáhware peh áhnte Sísa tagariáh kégá íné tagariáhwe. Nubiq nuwahráho sansá sehgiena íre pukia peh oga míóge. Kamah aniera íre nubiq núáhwe.

¹⁰ Niru umehi tanáhráqkákákq Manikánsabe iwíáh íwíáhuge. Íné tabonah aní ména áhnte ke kagai naneqmarí nári nárinuge. Mó kegá ínénsabe, Íre matiahna aní móne aintáhwana íné moke kaweq naneq matióge.

¹¹ Kórína suwahpeqte kéo, ínéga pahsuqme teiena itensabé anotahtaq nirutaboiruge.

¹² Itensabé nirutaboirume íre túbáh agia peh iteitega ínénsabe íre irutaboiraintáhwe.

¹³ Sibowaréhga sene animarí síwáhnorunserah ite íwáhnoréna itensabé nirutaboiraitónserah itega moq ínénsabe irutaboiraintáhro.

Itene inokame Manikáne nahne i ehwéhne.

14 Sísansabé awahrieh anínseq íre wahto tanáhráq moraráq arambehrinie íwíáhiyeho. Kaweqtaq míéh anínseq ahbabáq aninseq moraráq íre mía míarahóya mino. Téhrehnkakáq sunkíkírinkakáq moraráq íre kagaorahi mino.

15 Sísá Karáhéreq owainawanseqka íre morá íwíáhóya mino. Sísá tagariéh anínseq Sísansabé awahrieh anínseqka íre morá íwíáhóya mino.

16 Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq íre monseráh náh kéh mino. Maniká oga mía míairana itene inonka wene nah mire. Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínéga seba kéna sereq mía míainie. Ínéreq sereq ahtapeq moraráq nogonéhe. Íné sene Maniká míanauge. Se néne animárí míagehe ire. *(Lo 7.2-3)*

17 Itene Wahnahnka mó mahraréna, Itega íre íráh ké míáhrabeq sueq móbeq míáhro. Moke ahbabáq naneq súéhrrataq iteba míanie ire. *(Aisaia 52.11)*

18 Itene Wahnahnka mó mahraréna, Iteribo míanie. Itewe nénahni nániyahu míagehe ire. *(2 Samuel 7.14)*

Itene págege Wahnáhnká aiq mahrarire.

7

1 Manikáne omasa éhwéh aiq írátíona puag itene inonkankakáq iteyuwankakáq ahbabáq aitéh náneq moke suaneheqmúne. Néne iyahnabo anímáríno, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míaoneheqmúne.

Mi kegá Porane ehweh kawerue sehgiúnsabe wega iwíáh iwíáhú ehwehne.

² Ínénsabe irutaboiraíntáhro. Ínéwé íre ahbabáq aítaráuge. Abehq sánsá íre aítaráuge. Mó naneq meyanieéna péhe éhwéh íre teiátáuge.

³ Peh ehweh aítanieéna íre teiúge. Métáqkakaq amahnágaákáq itensabé nirutaboiruige teiúge. Ite oga miéhrataqkákáq pukirataqkákáq iteba morábí méyabe nuwahbehre.

⁴ Itega Sísane sánsá kawerue sehgigehe iwíáhéq itensabé iwíáh iwíáhuge. Nirupipeq umehi tanáhráqkákáq itensabé iwíáhugana nirupipeq eyoyóirana iwíáh iwíáhuge.

⁵ Ínéga Másérónía marákórápéq surautaq néne nirupipeq umehi naneq áhnte káráirana íre ahrenarauge. Írakaumo. Mó kegá ehweh aintera pagu pagunurowana nirupipeq umehurairana áhreurauge.

⁶ Itene irupipeq umehína tanáhráq Manikánka itene irupipeq eyoyó aítahráhire. Wega Táitása ínéba eqmatairana surainka niru eyoyó aintáráirana Manikánka niru ukiq intáráire.

⁷ Íre peh morá we surainka wega teniátái ehwéhká moq néne niru eyoyó aintáráire. Táitása iteba míaraitaq itega wene aru eyoyó atárowana wega minayabe teniátáirana nirupipeq eyoyó aguraire. Itega íné tagéyabe iuwahbarainsabé teniátáire. Ínénsabe irutaboiruome teniátáire. Itereq ínéreq morá iwíáhonehe irarewe teniátáire. Moke mi ehwéh teniátáinka nirupipeq anotah eyoyóire.

⁸ Ínéga téh sehiranue eqmatau pahsígá wahto tanahráq iru umeh aitaráire. Iru umeh aitaráinka mi tanáhráq íné moq niru umeh aguraire. Mi pahsí sehiranuraunsabé menah íre kaweruge íwíáhéna amahnága peh kawerurauge íwíáhuge. Iru umeh aitaráinka ahbabáq sansa sueq sehiranurau pahsípéqté éhwéh sehgirowe.

⁹ Amahnága nirupipeq eyoyóire. Itene iru págege aitaráinsabé nirupipeq eyoyóiro? Írakaumo. Itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansá sehgiroinsabé nirupipeq eyoyóire. Itene iru umeh aitaráinsabé Manikánka, Kamahoro aitaráire. Minayabe ahbabáq íre aitaráuge. Írakaumo.

¹⁰ Manikánka ahbabáq ke kamah arinayabe sirupipeq umeh agire. Sega sene ahbabáq suagehéna wega kamah aríre. Sene ahbabáq súáhwana wega kawerarítéhre. Kawerarítérara mi kegá Irupipeq umeh kéwéhmé amahnága aiq kaweragire ewe. Wegá sene ahbabáq suehrana kawerarítanieéna kamah aríre. Kawerarítéhrara mi kegá, Irupipeq umeh aguraime aiq kaweruraire ewe. Mah marákóipéqté náneqsabé wehukene sirupipeq umeh agínara pukorahowe.

¹¹ Manikánka kamah aiena itene irupipeq umeh aitaráire. Miraurainka ite séhréh aitaráire. Minayabe iwíáhue tagahro. Séhréh aitaráinsabé itene ehweh tábúsoqme kawerareq ahbabáq aninsabé ehweh atarówe. Séhréh aitaráinsabé Manikánsabe áhtenéq ínénsabe irutaboiréq ahbabáq ani kamah awátówe. Sehiranurau ahbabáq kaweratotaq itega íre ahbabária peh kawerue miraurowe.

¹² Téh sehiranurau pahsíwé peh morá ahbabáq

aninsábé iwíáhue sehiranuraugo? Írakaumo. Íre wereq wega ahbabáratárái anínseqsabé sehiranurauge. Itega néne ehweh sehgiroonsabé Manikánka itensabé, Kawerowe aitáráire. Itega ínénsabe aiq pútaq irutaboirúne íwíáhigeheéna mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹³ Mira íwíáhuraunaq itega mirauronka nirupipeq pehwehrue aintáráire. Minayabe niru pehwehrue eyoyóire. Itega Táitása séhréh ateq wene aru eyoyó atáronsabé íné moq niru eyoyóire.

¹⁴ Ínéga Táitása iteba eqmaq auwaníe urautaq wensabé, Mi kegá néne ehweh aiq sehgiroonherawoe íwíáhuge teawátáuge. Itega aiq kawerue sehgiro puana mi ehwéhnsabé íre niyehitaraire. Írakaumo. Moke mi ehwéh aiq pútaragurairana Táitásaga ahtebaraire.

¹⁵ Wega iteba suraitaq itega áhreeq iransánéq mehweh atárowe. Itega wene ehweh sehgiroonsabé Táitásaga ahreraq matawéna itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre. Wega itene kaweq sansá iwíáhéna itensabé anotahtaq arutaboirarítéhre.

¹⁶ Itega peh moke kaweq sansá sehgiroonheqmóe íwíáhunsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

8

Sísa tagariáh ké séhréh aritagéhboq móne soruparáhro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, Manikánka Másérónía marákórápéqté Sísa tagariáh keyábé sirutaboiréna séhréh arítarái ehwéh teiníe.

² Anotah íre kaweq sunúq káráitaq Másérónía marákórápéqté ké áhnte tabónáhéra sirupipeq íre

umehia peh eyoyóéra sega mó Sísá tagariáh ké séhréh aritageheéra áhnte moné soruparowe.

³ Minayabe teiniñoq írátiáhro. Segá moke nárieráhi naneq náriátówe. Seyega iwíáhue áhnte mónkakáq pehipi náriátówe.

⁴ Segá Súría marákórápéqté Sísá tagariáh ké séhréh aritaneheqmúne iwíáhéra itensabé, Ite séhréh aritanéhe éra itega sorupóna moné meyáhro págegeue teiátówe.

⁵ Teiátówana ínega iwíáhéna, Peh móne nárigéhe iwíáhurauga. Iwíáhuraugara téhwe Maniká itene Wahnahnsabé sirutaboiráera sinonka náwéra wega awahbeh sansá sehgiara anehemé móne náváatówe. Manikánka iwíáh aritowara ite moq irutaboiraitárówe.

⁶ Menah Táitásaga náwe sansá ite Kórína ke iwáhnoruraire. Íwáhnorurainsabé ínega wensabé, Kórína kegá moq mina irútábóri sansá kawerue sehgiégehéna minayabe moke síwáhnoré séhréh arito éna teawátáuge.

⁷ Itega moke mirao sansá aiq kawerue miraowe. Itega Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atáhwe. Wene ehweh teri terinoneheéq kawerue arambehriurowe. Itewe ahtebia ké méq Manikáne arambehri kawerue miraowe. Ínénsabe irutaboiraintáhwe. Itega moke mó arámbéhrí kawerue mira onserah itewe iwíáhue tagéq itene móne Maniká náwenéhe iwíáhoró.

⁸ Minayabe miraoro éhwéh íre aitóge. Máserónía kegá nárie sansansábé teiúge. Segá sirutaboirarite era náriénserah itega moq irutaboirariteq nárigéhe iwíáhuge. Mó keyábé aiq pútaq irutaboiirowapómo ite taganehéna mah ehwéh teiúge.

⁹ Itene Wahnah Sísa Karáhéga íópeq áhnte kaweq naneq matorabeq suena ite kaweraitanieéna mah marákóipéq tuména tabonah ani míowe. Wega miraúnka itega áhnte kaweq naneq meyahráhúne. Meyahráhúnayabé wega séhréh aitéh sánsámé tagarione.

¹⁰ Mahra íwíáhunsabé móne sorupé ehwéh teinie. Itega inokáh opéq mi arámbéhrí áhwárarowe. Itega mi arámbéhrí pehipi íre áhwárareq téhwe miraoneheqmúne íwíáhéq áhwárarowe.

¹¹ Minayabe amahnága mi arámbéhrí parabarúáhro. Itega áhwárarotaq íwíáhuronserahnéq náweráho moné soruqparáhró.

¹² Wehukenínká náwinie íwíáh kahnaraqmé minawé Maniká awahbeh sansáne. Manikánka itega íre matiáh náneqsabé náníéro aitehro? Írakaumo. Peh morá matiáh náneq náweráhowe. Manikánka peh morá itega náweráho naneq iwíáhéna itega náwira naneq tagéna kawerowe aitéhre.

¹³ Mó ke kaweqtaq míéhraq ite tabonah ke míageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Ite ómi monseráhnue awehraq matiageheéna teiúge.

¹⁴ Amahnága áhnte moné matiáh púaq móbeqte tábónáh ké séhréh aritagéhe. Mókake ite tabonahirataq se áhnte matiéhrataqmé sega ite séhréh aitagéhe. Mirairataq itewe íre tabonah ke míaneheqmóe.

¹⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Mi topáh áhnte meyáh kégá arahq íre máráhwe. Pehgáriq meyáh kégá awehraq matiáhwe ire.
(*Kisim Bek 16.18*)

Poraga wehuke Kórína suwahpeq eqmaro ehwéhne.

¹⁶ Manikánka Táitásá iwíáh atáráirana ínégá ite séhréh aitaníe iwíáhunserah Táitásaga moq mira iwíáhire. Manikánka mi iwíáh atáráinsabé wensabé iwíáh iwíáh atóge.

¹⁷ Táitásaga néne ehweh irena iwíáh iwíáhuraire. Íre ínégá pagu pagunuraunsabé peh wewega ite, Koséhréh aitanauge iwíáhéna iteba sinie ire.

¹⁸ Mó anínká mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue nogena Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwara mibeqté Sísá tagariáh kégá irera, Kaweq ehwéh tei teini aní míre atáhwe. Mi aní iteba eqmarahnana wega Táitásá kérankéhe.

¹⁹ Sísá tagariáh kégá mi aní omaq atera ínereq ínéba míáh kéreq moráráq nowe arambehriinkeheéra eqmatowe. Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atageheéq mah kawéq arámbéhríúne. Sísá tagariáh tábónáh ké séhréh aitanéhe iwíáhúwara mó kegá mina tagagehe.

²⁰ Mó kegá iwíáhéra, Itega náríra naneq íre kawerue wahnahnowe iwíáhiyeho éq mó aní eqmarahnana wega moq mina náríra naneq wahnahninkehe.

²¹ Íre peh morá Maniká itene Wahnahnka tagariéhtáq kaweq sansánonehe. Wehukega tagahtaqqákáq kaweq sansánonaraq tagagehe.

²² Itega kaweq sansánowe iwíáhigeheéq mó aní eqmaranéhe. Mi anínká métáq iraru anité kérirankeheéq eqmaranéhe. Mó arámbéhrí mó arámbéhríue awena tagaraugana wega aiq kawerue arambehriuraire. Kawerue arambehriéna, Itega Sísane sánsá kawerue

sehgoneheqmóe íwíáhinsabé ite koséhréh aitaníe íwíáhinsabé iteba eqmaranéhe.

²³ Táításawe ite tagariáhwe. Ite séhréh aitayeheéta arambehriúye. We kéroya anítéwé Sísá tagariáh kégá aiq omaq sitówara mó kégá Sísá Karáhénsabe iwíáh íwíáh atageheéra sega kawerue arambehriigehe.

²⁴ Itega mi keyábé irutaboirariteq séhréh arítáhro. Mirairataq móbeqte Sísá tagariáh kégá mina irera néne ehweh aiq pútare aintagéhe. Itega kaweq sansáno ke wóe irarurauwara mi ehwéhnsábé aiq pútare aintagéhe.

9

Maniká tagariáh tábónáh ké nárie ehwéhne.

¹ Maniká tagariáh ké nárie ehweh aiq ahte-bahwe. Minayabe nárie ehwéhnsábé íre áhnte sehiraninie.

² Itega sorupawe nárienéhe íwíáh aiq tagarióge. Minayabe Másérónía marákórápéqté keyábé itega miraira ehwéh aiq teriena iteíwíq panketauge. Ínéga sensabé mahraréna, Ákáía marákórápéqté kégá inokáh opéq tabonah ke nárienéhe íwíáh áhwárarowe urauge. Uraugara irera mi kégá, Itega moq miraoneheqmúne íwíáhurowe.

³ Ínéga teriátáu ehwéh péhe éhwéh agínehoéq miraira arámbéhrí amahnága parabarUAGEHEÉna mah anító siqmaraníe.

⁴ Itega moke náríra naneq aiq kawerareq íwénunowe íwíáhuge. Másérónía marákórápéqté kéreq ínereqka iteba senaraq itega miraira

arámbéhrí íre parabarúéhrataq itereq ínereq iyehitanawire.

⁵ Mira íwíáhéna itega miraira arámbéhrí parabarUAGEHEÉNA mah anító iteba ebeq siqmaraníe. Segá séhréh aitehraq náríra naneq sorupawe kaweraréhrataq ínégá iteba senaraq aiq awehraq kanae. Awehraq kahnaraq tagehra kegá iwíáhéra, Íre ínégá pagu pagununsabé peh iteitega nárienéhe íwíáhuraunayabé miraowe íwíáhigehe.

⁶ Wene sotápéq íre áhnte uqmaréh ánínká pehgáriq tahutáhúq meyanáe. Áhnte uqmaréh ánínká áhnte meyanáe. Minayabe iwíáhue tagahro.

⁷ Mó aní mó anínue itene irupipeq iwíáhéq náríero. Itega náríra naneqsabé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Itega iwíáhéq, Mó kegá itensabé anah ke woe éra abiahnsa aitéhboq nárienéhe íwíáh íre oro. Peh Manikánka wehwehi anínsabé arutaboiri puq aru eyoyóue náríero.

⁸ Manikánka ite íre mationa naneq áhnte náieráhire. Ite moke awehraq kankeheéna náinkéhe. Itega mó ke séhréh ariteq moke kaweq arámbéhrí miraigeheéna Manikánka náinkéhe.

⁹ Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna, We tabonah ke áhnte sinsinire. Wene tábúsoréh sánsá ahriahri kagaire ire. (*Buk Song 112.9*)

¹⁰ Manikánka sonsoráh ké ayu náríra uqmaráhsabé áhnte tahutáhúq náríra nahwe. Mina inserah wega ite íre kéh náneq náinaq ite awehraq naneq matawéq mó ke wehwehue séhréh ariteq itega náríransabé Manikánka náina naneq anotah úkinawire. Itene kaweq sansámárí moq anotah úkinae.

¹¹ Manikánka ite áhnte náinaq itega moq tabonah ke ahriahri nárírahowe. Itega miraúnayabé tabonah ke nárírataq meyéhra kegá minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

¹² Itega Manikáne tabonah ke nárírataq se tabonah ira naneq aiq awehraraginae. Itega náríransabé mi kegá Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atagéhe.

¹³ Itega mó ke séhréh ariteq nárírataq sega itega Sísá Karáhéne ehweh aiq kawerue sehgiówe iwíáhéra Maniká áwíq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

¹⁴ Itega eyoyóue nárírataq sega itensabé, Áhnte irutaboiro ke wóe aitera Manikánsabe, Ite kawer-aritoue púreraitagéhe. Manikánka ite séhréh aitena mi iwíáh aitahnara náríra kegá itensabé anotahtaq sirutaboiréra púreraitagéhe.

¹⁵ Manikánka wenahni iteba eqmarowe. Anotah kawéq sánsá miráú púaq moke mó sansá kiotaikinsabé itene ehweh íre irarerahéq peh Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne.

10

Poraga wene arambehriyabé irarú ehwehne.

¹ Íné Porane ehweh kawerue íráhro. Sísá Karáhé uwaresa ánínéna pehwehrue mionserahnue teiníe. Iteba míó tánáhráq wehukega ínénsabe, Uwaresa ání míahne ewe. Iteba íre míó tánáhráq peh móbeq ména páhsi sehiranue ehweh teiútáq ínénsabe, Págege ehwéh sehiranue iene aintáhwe.

² Iteba senaraq págege ehwéh aiteyabe nuwahriehre. Minayabe kawerurero.

Mó kegá ínénsabe, Mah marákóipéqté sánsánóne aintáhwe. Mina tahnsa éhwéhno keyábé págege ehwéh aritahráhuge. Ite mah marákóipéq mione eme aiq pútarowe.

³ Peh mah marákóipéqté kegá iwíáhue ebehonserah íre úne.

⁴ Manikáne arambehri miraoneheéq iqtate íre ebehúne. Owainawane arambehri saiqnareq Manikánka náí náneq, págege naneqtaté ebehúne.

⁵ Mó kené péhe éhwéh píribahri ehwéhnká Manikáne sansá taganeherao kené ah paitiehnehoéq saiqnaruone. Sísa Karáhéne ehweh sehgigeheéq moke mó iwíáh saiqnarúone.

⁶ Itega néne ehweh sehgírataq itereq ínereqka néne ehweh anterúáh ké kamah arienéhe.

⁷ Itega tagahna naneqsabé tábúsoqme iwíáhoró. Ite Sísa Karáhéne animárí múne iwíáhoo? Íné moq wene ani mío púaq minayabe iwíáhoró.

⁸ Ite saiqnariankeheéna Manikánka omaq intáráiro? Írakaumo. Manikánka ínénsabe, Ite séhréh arite kawerarito aintena omaq intáráire. Minayabe néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna néníwíq pehgáriq pankerónsábé íre niyehitehre.

⁹ Néne páhsi tagéq anotah ahréigeheéna íre sehiranuge.

¹⁰ Mó kegá mahraréra, Néne páhsiipéq págege ehwéh irarire éra peh iteba míaraitaq íné mareqmareq aní ména págege ehwéh íre iraruraire ewe.

¹¹ Mira iwíáho keo, íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhnkákáq iteba míáhnaraq teiéna ehwéhnkákáq peh monseráh éhwéhtaré wíre mókake ahtebagehe.

¹² Seyensabé iwíáh iwíáhéra, Ite moke mó ke kiotaikúne iwíáho kegá mira onserah íre úne. Segá

seyene arambehri tagéra wene wene arambehri agehgamarera peh seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Mi sansámé peh múguwahgu sansáne.

¹³ Néníwíq pehipi pankereyabe íre nuwahbehre. Írakaumo. Peh morá Manikánka omaq intárái arámbéhrí miraunsabé iwíáh iwíáh éna iraruge. Wega ite séhréh arito aintárái puana mi arámbéhríyábé iwíáh iwíáhéna iraruge.

¹⁴ Manikánka, Ite séhréh arito aintárái puana wene ehweh sehgiena iteba séna Sísá Karáhéne kaweq ehwéh teiátáuge.

¹⁵ Mó kené arambehriéyabe, Ínénéne arambehrie éna néníwíq pankeranieéna iwíáh iwíáhugo? Írakaumo. Ínéga ite séhréh aitahnaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirataq mó ite míáhrabeqte ké séhréh aritaníe iwíáhuge.

¹⁶ Ínéga ite seberiopéq pokue Sísane kaweq ehwéh mitaq teri mahtaq terininie. Miraonaraq íre mó kegá arambehriorabeq peh ínébataq néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna irarinie.

¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Iwíáh iwíáhóna aníno, peh morá Manikánka mirainsabé iwíáh iwíáhé irarúno ire.

¹⁸ Wewensabé iwíáh iwíáhéna wenáwíq pankeréh ánínká, Manikánka anotah aní móne íre atankéhe. Peh Manikánka wehukéniné áwíq pankeréh ánimé webataq anotah aní míankehe.

11

Porareq péhe éhwéh íwáhnoro kereqne sansá íre morá sánsáne i ehwéhne.

¹ Ínéga irarena ehwéhnsábé itega, Múguwahgu ehwéhne aintagéhe. Pehipi teiníboq kawerue írátíáhro.

² Manikánka itensabé arutaboiri serahnuge. Itega peh morá Sísa Karáhénsabe irutaboirigeheéna ite aiq omaq itáráuge. Kaweq ahrárigá peh kaweqtaq ména mó weh máhbi íre tagehre. Írakaumo. Peh morá wega kérahna anínsábé áwénunue mókake webataq kéranie íwíáhíre. Mina inserah itega Sísa Karáhénsabe irutaboiréq kéraneheqmúne íwíáhígeheéna séhréh aitóge.

³ Éhrámáne ahre wenáwíq Íwie. Mi inínká wehene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atena ahababárúnserah itega moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare atého. Minayabe nirupipeq iwh kikiruge. Sísa Karáhénsabe irutaboiréq wene kaweq sansá súého.

⁴ Mó kegá iteba séra íre ínégá Sísa Karáhéne ehweh teiúnserahnue peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Segá íre Manikáne Awa éhweh peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Íre Manikáne kaweq ehwéhnsábé peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Itega iwíáhéq, Mi ehwéhmé peh ahtebia éhwéhne éq mi ehwéhnsábé ireyabe iuwahbehre ewe.

⁵ Írátíáhro. Mi kegá anotah ke wóe íwíáhoo? Segá íné íre kiotaikowe íwíáhuge.

⁶ Ínéga ehweh teiútáq áhwára áhwáraume tagaríóge. Peh morá néne iwíáhwé íre áhwára áhwárauge. Ínéga tábúsoqme iwíáhúraume ehweh teiátáutaqkákáq íwáhnorurautaqkákáq páhsi sehiranurautaqkákáq néne kaweq iwíáh sokigi aiátáugaq írátíaro mino.

⁷ Ínéga Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq ápeq náníéro íre urauge. Ite anotah anímári míagehboq íné pehgáriq aní míanieéna mi sansánuraage. Mirauraume ínéga ahbabáruraone íwíáho?

⁸ Ite séhréh aitanieéna iteba arambehriurautaq mó kehiná suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá móne náni náninurowe. Íre se séhréh aritena peh iteite séhréh aitanieéna mó kené móne mewe meweuraage.

⁹ Iteba ména tabonahurautaq itensabé íre inehuraugara Másérónía marákórápéqté Sísa tagaríáh kégá íné íre matiarau naneq mewe náni náninurowe. Iteba míarautaq írupipeq umeh agínehoéna íre inehuraage. Mókakeakáq íre inehinie.

¹⁰ Sísa Karáhéne aiq pútaq ehwéh irena mókakeakáq ite íre ineh inehinie. Mi ehwéhmé ite Ákáia marákórápéq míáh kégá, Péhe éhwéhne íre aintahráhowe.

¹¹ Itensabé íre nirutaboirunsabé irarugo? Írakaumo. Manikánka tagaríéhtáq itensabé anotahtaq nirutaboiruge.

¹² Mó kegá, ínéga arambehriunserah arámbéhríúne éra seyene arambehriyabé iwíáh íwíáhowe. Mó kegá sensíwíq pankerageheéra miraowe. Mó kegá mina miraigeheéna amahnága mirau sansá mókakeakáq miraéna néne arambehri tauntahunue tábúsoqme mirainauge.

¹³ Manikánka mi ke íre siqmatai puara péhe éhwéhnkákáq ké míáhwe. Sene arambehriyabé péhe éhwéh irarewe. Sísa Karáhéga se aiq pútaq siqmarowe íwíáhigeheéra mó kegá tagahtaq íre sene

sánsá peh mó sansánowe.

¹⁴ Minayabe áhteniyehboq owainawanka moq mi pehe sánsánsábé aiq ahtebehre. Wehukega, Owainawa kaweq aníne íwíáhigeheéna owainawanka téhrehrabeqte íópeqté aní tahnsa úkorahire.

¹⁵ Owainawanka mi sansá aiq mirai puara wene arambehri kegá moq miraorahéra kaweq-taq mía míaó ke tahnsa úkorahowe. Miraonsabé áhteniyeho. Mókake Manikánka sene arambehri sainsuena kamah arinkéhe.

Poraga arambehriúnsabe íre kaweq sunúq ábóragú ehwehne.

¹⁶ Métáq teiú éhwéh mónkakáq teiníe. Íné múguwahgu aníne íwíáh aintehboq néne ehweh íráhro. Néníwíq pehgárita q pankeraníboq íráhro.

¹⁷ Néne arambehriyabé iwíáh íwíáhu éhwéh teiníe. Amahnága teiú éhwéhmé íre Manikáne Awanka iwíáh aintéhra iraruge. Peh ínénéga múguwahgu anínká mira inserahnéna néníwíq pehgárita q pankeróge.

¹⁸ Mó kegá mah marákóipéqté sánsánéra seyene arambehriyabé sensíwíq pankeráhwe. Ínéga moq mi sansánéna néníwíq pakeraníe.

¹⁹ Itega iwíáhéq, Ite ahte bia ké úne éq múguwahgu kené ehweh íráhwe.

²⁰ Mó kegá miraoro e éhwéh apubúue íráhwe. Sega itene ménsámehnsá apubúue parabaruera péhe éhwéh irarensabé ite saiqnaruera ite píribahri aitera ite ahsuehwe iubówe. Sega miraurotaq itega túbáh agéq peh áwé tagahwe.

²¹ Sega mirauronserah ínéga íre miraurage. Minayabe niyehitanabo? Írakaumo. Minayabe íre niyehitanawire.

Mó kegá seyene arambehriyabé iwíáh íwíáhéra teírataq íné moq múguwahgu aní tahnsanéna teinie.

²² Sega mahraréra, Ite Íbaru kahnáh múne eme íné moq Íbaru kahnáh múge. Sega mahraréra, Ite Ísara ke úne eme íné moq Ísara aní múge. Sega mahraréra, Ite Ébárahmane animarí múne eme íné moq Ébárahmane ani múge.

²³ Sega mahraréra, Ite Sísa Karáhéne arambehriúna ke úne eme uwoyansa anínká irarinserahnowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikire. Sega pehgáriq arámbéhríowana ínéga anotahtaq arambehri mira aruqaruruge. Sípane arambehri miraunsabé wensabé suwahrieh kegá karábúsiipéq móinta intaowe. Móintera nubiqlmaq nubiqlmarowana pukorah aruqaruruge.

²⁴ Asiu kegá moberíáh tánáhráq áréti sahtaté áhntetaq 39 tánáhráq nubitowe.

²⁵ Aroma kegá mó tánáhráq mó tánáhrárué apahtároráq sahtaté nubitowara wáhnaupéqté kegá peh morá tánáhráq ebahnsa tuparuqme nubitowe. Apahtáro tánáhráq íné míarau sipí pitegue wáníperaguraire. Peh morá wéhékáhnkákáq inokáhpeqkákáq wánípipeq mírauge.

²⁶ Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue poku pokunsabé íre wahto ah nogúge. Wánípipeq tupekorahuge. Aebó kegá nubiql suahráhowe. Nánuwahrah Asíú kegá nubiql suahráhowe. Nahnsó

kegá moq nubiꝓ suahráhowe. Mó ke suwahpeꝓ miótáꝓ abatapi miótáꝓ sóreq wanípípéꝓ miótáꝓ nubiꝓ suahráhowe. Ite néne iyahnabo anímáꝓi múne e kegá moq nubiꝓ suahráhowe.

²⁷ Íné áhnte págege arámbéhriurauge. Arambehriuraunsabé mó tanáhráꝓ mó tanáhráꝓue inokáhpeꝓ íre ahrenarauge. Nirupibiuraire. Wání tahbobóuraire. Áhnte tanáhráꝓ tóꝓah íre narauge. Néne korósi íre awehraꝓ káráinsabé sóiriꝓka kamah aníátáire.

²⁸ Íre peh morá mina teiú náneqmarínká kamah aníátáire. Sísa tagaríáh kegá wene ehweh kawerue sehgiowapómo iwíáhunka mó wehekáh mó wehekáhnue nirupipeꝓ iwíáh kikirunka nirupipeꝓ umeh agire.

²⁹ Mó anínká, Sísa ne sánsá suaníe iraritaꝓ nirupipeꝓ págege agire. Mó anínká ahbabáritaꝓ nirupipeꝓ umeh agire.

³⁰ Néníwíꝓ árahue pankeranínkono? Íné peh mareqmareꝓ aní miónsábé néníwíꝓ pankerena iwíáh íwíáhéna teiúge.

³¹ Manikámé itene Wahnah Sísa ne abowáe. Wensabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Wega tagaríéhtáꝓ peh aiꝓ pútariahnsanuge.

³² Anotah wahnáh aní wenáwíꝓ Árétae. Wega Támákása suwahpeꝓte márákóákáꝓ wahnahnuraire. Íné Támákása suwahpeꝓ míarautaꝓ sóntía kené wahnahnka íné saiqnariankeheéna wene sóntía keyábé moke mibeꝓté kúꝓí méhpehtaꝓ wahnahnoro aritaraire.

³³ Wega miraurainsabé néne iyahnabo anímáꝓínká séhréh aintera sehwerapeꝓté

áwánkúrápéq páhsíkétipéq íné úsawe náhniáq iwe panantáwe kuri ogesáhue máhpeq núwátówara sega íné íre saiqnariarowe.

12

Porane awanka tagó naneq ehwéhne.

¹ Ínénénsabe iwíáh íwíáhéna teiú éhwéhnká ite íre séhréh aitahráhire. Anetaníbo pehipi teinié. Ínéniwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátái ehwéh teinié.

² Sísa Karáhé tagariarautate sure sure 14 opéq parabaguraitaq Manikánka íné kiotaikue íópipeq wéhuwa móintáráire. Néne ninonkankakáqpópoq peh morá néne niwankakáqpópoq móintáráirana ínéga íre tagaríógana peh morá Manikánka tagaríéhre.

³ Íópeqté mátábúráq ména néne ninonkankakáqpópoq peh morá néniwapopoq móintáráirana ínéga íre tagaríógana peh morá Manikánka mina tagaríéhre.

⁴ Kaweq iopéqté mátábúráq móintáráirana wehukega íre irareraho ehwéh írátáugana mó ke terieyabe ahqáho aintáráire.

⁵ Néne niwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátáinsabé iwíáh íwíáhéna teiúge. Peh amahnága miraunsabé néníwíq íre pankeranie. Mareqmare-rutaq Manikánka séhréh aintéhnábé íné mareqmareq aní míónsábé iwíáh íwíáhéna teiúge.

⁶ Ínénénsabe iwíáh íwíáhéna pahsúótáq tahirimé múguwahgu aní tahnsa íre míó irino. Peh aiq pútaq ehwéh teiéna puana múguwahgu aní tahnsa íre míanie. Mó kegá néne ehweh irera néne

arambehriu sansá tagéra ínénsabe tábúsoqme iwíáhorahowe. Mirairataq aiq kawerinae. Ínénénsabe iwíáh íwíáhéna teiú éhwéhnsábé irera ínénsabe íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe ínénsabe iwíáh íwíáhu ehwéh mó íre teiníe.

Pora mareqmarerútaq Manikánka págege ato ehwéhne.

⁷ Néniwanka tagaraitaq Manikánka áhnte kaweq naneqmarí sokigi aníátáirana tagarauge. Mina tagaraunsabé ínénsabe iwíáh íwíáhéna píribahri agonehoéna sehikaranká peraq áwírana érinserah Manikánka níeri naneq níátáire. Owainawanka eqmaréh ánínká nubírana mina íeri naneq néne ninonkataq kéhre. Íné píribahri aní míéhnehoéna Manikánka náníátáire.

⁸ Íné apahtáro tánáhráq Manikánsabe púrerue mahraréna, Néne Wahnahno, níeri naneq kaqnuo uraугe.

⁹ Kaqnuo urauganawe wega ínénsabe, Are mareqmareq aní míéhnaraq págege ataníe. Ínéga págegeue séhréh atónká aiq awehraq kanae uraire.

Aiq awehraq kanae urainka nirupipeq eyoyóéna íné mareqmareq aní míónsábé Sísá Karáhéga págege aintéh púana iwíáh íwíáhéna nirupipeq eyoyóire.

¹⁰ Ínéga Sísá Karáhéne arambehri miraunsabé mareqmarerútaq mó kegá ínénsabe abehq éhwéh aintáhtáq íroke sunúq sitaq mó kegá níwíoqnahtaq mó kegá íre kaweraintáhtáq nirupipeq pehwehrue míóge. Íné mareqmarerútaq Manikánka págege aintéhnká wene arambehri págegeue miraorahuge.

Poraga Kórína suwahpeqte ké séhréh ariteyabe irari ehwéhne.

¹¹ Itega miraonka ínéga múguwahgu anínká irarinserahnuge. Itega néne arambehriunsabé íre iwíáh íwíáhonsabé mi ehwéh iraruge. Íné íre anotah aní miónsábé niahtebohge. Iteba péhe éhwéh íwáhnoro kegá íné íre kiotaikowe. Minayabe mi keyábé aneqsabé iwíáh íwíáhoo?

¹² Manikánka eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhriéna ótaq sansá itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míraugaq tagarowe. Itega mina tagéq Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge ahtebahrahowe.

¹³ Mó kehiná suwahpeq Sísa tagaríáh kegá íné kirabo aintera íné íre kárái naneq níátówana mer-auge. Iteba míarautaq mi sansá íre miraurauge. Minayabe itega iwíáhéq, Ínéga íre kaweraitáaire íwíáhoo? Mira íwíáh kahnaraq mó mina tahnsa íwíáh íre oro.

¹⁴ Téhtaré tánáhráq iteba míaraunsabé íre ineh ineh aítaráuge. Mónkakáq iteba koragéyabe nuwahbehrana mi tanáhráqkákáq moq íre ineh inehinie. Itene ménsámehnsánsabe íre nirutaboiréna peh morá itensabé nirutaboiréna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre. Káriq anímárinká sinoibo íre kiraboowara peh morá sinoiboga sene animarí kiraboowe. Íné iteribo tahnsá miónsábé sinoiboga sene animarí kawerue séhréh arítáhnserah mirainie.

¹⁵ Ite séhréh aitanieéna moke matió náneq parabaruhráhuge. Ite séhréh aitanieéna pukorahuge. Itensabé anotahtaq nirutaboiru

puaq itega ínénsabe pehgáritaq arutaboiraintaho?

16 Itega mahraréq, Ínéga itene ménsámehnsá ábóraq íre meraire ewe. Mó anínká mahraréna, Ínéga ehnenue péhe éhwéh teiátáitaq aneqpopoq kopípéq meraire ewe.

17 Árahuraugo? Ínéga iteba eqmatau kegá itene ménsámehnsá íre mero mino.

18 Táitásareq mó Sísa tagaríéh ánínseq iteba eqmatautaq Táitásaga itene ménsámehnsá íre merai mino. Manikáne Awanka wereq ínereq peh morá íwíáh aitéh púata peh morá sánsánúya mino.

19 Itega ínénsabe, Kaweq aní móne íwíáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Írakaumo. Néne iyahnabo anímáríno, peh morá ite séhréh aitanieéna moke mah ehwéh sehiranue teiúge. Manikánka tagaríéhtáq Sísa Karáhéga íwíáh aintéhnserahnue teiena itega wensabé kawerue aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehigigeheéna séhréh aruqaruruge.

20 Ínéga itensabé, Kaweqtaq míáhro aitéráuge. Aitéráunsabé iteba senaraq ite ahababáq animárí míého. Míéhrataq íné abiahnsa aní úkonehoéq íre kaweróne aintagéhe. Mira íwíáhunsabé nirupipeq íwíáh kikiruge. Tobehwé, mó anínsabé íre kaweq íwíáh atewé, mó anínsabé abiahnsa atewé, peh wewene íwíáh sehgie sansamé, éhruruwe, péhe éhwéh atewé, píribahriwe, momiwíotaq íre tábúsoqme sansánome, iteba senaraq mahna tahnsa sánsá kehnehboq kawerurero.

21 Menah áhnte itega mó kené weh ahre abariéq mó ahababáq sánsánuruwe. Mi sansá airaiq sutaune íwíáh íre urowe. Iteba kowéna mina tagah-

naraq nirupipeq págege agínana ite míéhrarabeq Manikánka, Íbisáhno aintahnana niyehitanawire. Mira íwíáhunsabé nirupipeq iwíáh kikiruge.

13

Kórína kegá Sísane sánsá kawerue sehgihehéna Poraga séhréh arito ehwéhne.

¹ Menah téhtaré tánáhráq iteba surauge. Mónkakáq ite koragéyabe nuwahbehre. Manikáne ehwehnka mahraréna,

Téhranítégábópoq apahránítógábópoq wehukeníné ahabábáqsabe morá éhwéh irarirataq itega mi ehwéh kaweratahráhowe ire. *(Lo 19.15)*

² Menah ahabáruo kereq ómi itereq teiníboq írátíáhro. Ite anehe koragarautaq teiátáume amahnága móbeq míónsábé mónkakáq teiníe. Mó iteba konaraq ahabábáq ke íre peh áwé taganie.

³ Sísá Karáhéga íné séhréh aintehrámo íwíáhéq iteba konaraq Sísaga séhréh aintéhnká miráinawe taganeheqmóe. Sísá Karáhéga ite kamah aímé mareq-mareq sansápo? Írakaumo. Peh págegeue miraire.

⁴ Segá Sísá awankátaq táhparótaq we mi tanáhráq mareqmareq aní míowana Manikánka págege atéh púana we amahnága págegeue mía míaire. Sísareq mía míausabé mareqmareq aní míógana Manikánka págegeue séhréh aintéhnká wereq oga mía míaéna ehweh teiena págegeue séhréh aitaníe.

⁵ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá kawerue sehgiowámo. Minayabe kawerue iwíáhue tagahro. Sísá Karáhé itene irupipeq íre míehro? Írakaumo irataq itega wensabé

íre tábúsoqme aiq pútare atáhwe. Minawé aiq ahtebaho?

⁶ Ínéwé Sísa Karáhéne arambehri miraéyabe íre túbáh agire éq tagariagehe íwíáhuge.

⁷ Itega íre ahbabárighehéna itensabé púreraita aitauge. Ínéga kaweq arámbéhríire íwíáhigehehéna itensabé púreraítogo? Írakaumo. Mó kegá, Íné kaweq arámbéhríire íwíáhowamo. Anetaníbo. Peh iteitega kaweq sansánigehehéna itensabé púreraita aitauge.

⁸ Itega aiq ahtebahme Manikáne aiq pútaq ehwéh íre saiqnariahrahúne. Írakaumo. Mi ehwéhnsábé peh kowe ateq mó keyábé mi ehwéhnsábé aiq pútare atáhro arita aritaúne.

⁹ Ite mareqmareronaraq itewe págegeue míéhransabé iwíáh íwíáhúne. Ite kaweqtaq méq aiq pútaq sansánigeheéq itensabé púreraita aitaúne.

¹⁰ Iteba konaraq págegeue kamah aiénehoéna amahnága móbeq míótáq mah pagégé éhwéh sehiranue teiúge. Maniká Iteriboga wene arambehri mirainkehehéna págege aintéhre. Kamah ario éna íre págege aintéhre. Peh séhréh arito éna págege aintéhre.

Poraga iroro ú ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, iroro. Néne ehweh ireq kaweq sansánoro. Peh morá íwíáhue uwaresa anímárí míáhro. Mirairataq Manikánka itensabé arutaboíréna itene irupipeq ukiq itankéhe. We itereq mía míainkehe.

¹² Iteite we mehweh atéhoru. Mahtaqté Maniká tagaríáh kégá itensabé iroro ewe.

13-14 Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite séhréh aitéhrana Maniká Iteriboga itensabé arutaboíraitéhrana Manikáne Awanka ómi iteba mía míaire.

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12